

یک جمله ای جبری: عبارت جبری که از دو قسمت عدد (ضریب) و متغیر تشکیل شده باشد.

مانند: $5xy$ $\frac{a}{3}$

چند جمله ای جبری: اگر بین عبارت های جبری علامت جمع و تفریق باشد تشکیل چند جمله ای می دهد.

مانند: $a - b + 7$ (دارای سه جمله) $x + 2y$ (دارای دو جمله)

عبارت جبری متشابه: عبارتی که متغیر های آن (حروف انگلیسی) و توان متغیرها کاملاً مثل هم باشند.

مانند: $(3a^3b^2$ و $\frac{2}{3}a^3b^2)$ و $(5xy$ و $-4yx)$

@riaziat789

عبارت جبری نامتشابه: عبارتی که متغیرهای آن یا توان متغیرها شبیه هم نباشند.

مانند: $(-4x^2y$ و $5xy^2)$ و $(3bc$ و $2b)$

ساده کردن عبارت های جبری: جملات متشابه را جدا کرده سپس مانند جمع و تفریق اعداد صحیح آن ها را جواب داده با این

تفاوت که حروف کنار اعداد نوشته می شود.

مثال: عبارت های جبری زیر را ساده کنید.

$$\underline{-4x} + \underline{2y} + \underline{10x} = \underline{6x} + 2y \qquad \underline{a^2b} - \underline{4ab} + \underline{5ab} + \underline{2a^2b} - \underline{4ab} = \underline{3a^2b} - \underline{3ab}$$

ضرب دو جمله ای: در ضرب دو جمله ای ضریب ها در هم و متغیرها در هم ضرب می شوند.

مانند: $5x(-2x) = -10x^2$ $6ab\left(\frac{2}{3}c\right) = 4abc$

ضرب یک جمله ای در چند جمله ای: یک جمله ای در تمام جملات چند جمله ای (جملات داخل پرانتز) ضرب می شود.

مانند: $-6a(3a + b) = -18a^2 - 6ab$ $4a - 2a(3a - 4b) + 5 = 4a - 6a^2 + 8ab + 5$

ضرب چند جمله ای در چند جمله ای: جملات پرانتز اول در تمام جملات پرانتز دوم ضرب می شود. سپس عبارت را ساده می کنیم.

مانند: $(2x - y)(x + 3y) = 2x^2 + 6xy - xy - 3y^2 = 2x^2 + 5xy - 3y^2$

نکته: اگر یک چند جمله ای داخل پرانتز و به توان 2 باشد آن عبارت را به صورت ضرب دو پرانتز می نویسیم.

مانند: $(a + b)^2 = (a + b)(a + b) = a^2 + ab + ab + b^2 = a^2 + 2ab + b^2$

درسنامه و نکات کلیدی

مسعود زیر کاری

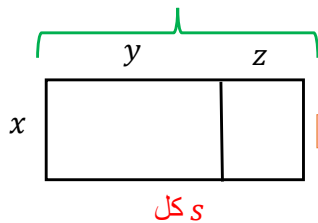
فصل چهارم

(جبر و معادله)

پایه هشتم

ناحیه یک زاهدان

$$(y + z)$$

نکته: با توجه به مساوی بودن مساحت در دو شکل می توان برای یک شکل تساوی جبری نوشت.

مثال: با توجه به شکل یک تساوی جبری بنویسید.

$$s = s_1 + s_2 \Rightarrow x(y + z) = xy + xz$$

نکته: یک عدد دو رقمی را به صورت $\overline{ab}$ و یک عدد سه رقمی را به صورت $\overline{abc}$ نشان می دهیم.

نکته: دو عبارت xy و $\overline{xy}$ با هم برابر نیستند. (xy یعنی ضرب دو حرف ولی $\overline{xy}$ یعنی عدد دو رقمی)

نکته: مقلوب عدد $\overline{ab}$ را به صورت $\overline{ba}$ نشان می دهیم. مثلاً مقلوب عدد ۳۷ برابر با ۷۳ می شود.

نکته: مجموع هر عدد دو رقمی با مقلوب آن همواره مضرب ۱۱ می باشد:

$$\overline{ab} + \overline{ba} = 10a + b + 10b + a = 11a + 11b = 11(a + b)$$

نکته: اختلاف هر عدد دو رقمی با مقلوب آن همواره مضرب ۹ می باشد:

$$\overline{ab} - \overline{ba} = 10a + b - 10b - a = 9a - 9b = 9(a - b)$$

مقدار عددی عبارت جبری: به جای متغیرها اعداد داده شده را قرار می دهیم سپس با توجه به ترتیب انجام عملیات (اولویت) عبارت را جواب می دهیم.

مثال: مقدار عددی عبارت های جبری زیر را به ازای مقادیر داده شده به دست آورید.

الف) $5x - 2xy + 7$ ($x = 1$ و $y = -2$) $5(1) - 2(1)(-2) + 7 = 5 + 4 + 7 = 16$

ب) $a^2 + b^2 - 4ab$ ($a = -2$ و $b = 2$) $(-2)^2 + 2^2 - 4(-2)(2) = 4 + 4 + 16 = 24$

نکته: اعداد زوج را به صورت $2n$ (n عدد طبیعی) و اعداد فرد را به صورت $2n - 1$ (n عدد طبیعی) نشان می دهند.

تجزیه عبارت جبری: (تبدیل به ضرب یا فاکتورگیری) مراحل زیر را به ترتیب انجام می دهیم:

۱- ابتدا (ب.م.م) ضرایب را به دست می آوریم.

۲- حروف مشترک با توان کمتر را کنار (ب.م.م) ضرایب می نویسیم.

۳- تمام جملات عبارت را بر جمله ی مشترک تقسیم کرده و داخل پرانتز می نویسیم.

مثال: عبارت های زیر را به ضرب تبدیل کنید.

$$\frac{x^2y + xy^2}{x^3y^2 + x^2y^3} = \frac{\cancel{xy}(x+y)}{\cancel{x^2y^2}(x+y)} = \frac{1}{xy}$$

عامل مشترک

$$xyz - xz = xz(y - 1)$$

(ب.م.م) ضرایب

$$10ab + 15a = 5a(2b + 3)$$

@riaziat789

@riaziat789

نکته: دو عبارت x^2 و $2x$ با هم برابر نیستند. ($2x = 2 \times x$ ولی $x^2 = x \times x$)

نکته: دو عبارت $(x+y)^2$ و $x^2 + y^2$ با هم برابر نیستند.

مانند: $(3+4)^2 \neq 3^2 + 4^2 \Rightarrow 49 \neq 25$

معادله: معادله یک تساوی جبری است که به ازای بعضی از اعداد به یک تساوی درست تبدیل می شود.

نکته: برای حل معادله مراحل زیر را به ترتیب انجام می دهیم:

(۱) مجهول ها را به طرف چپ و عددهای معلوم را به طرف راست انتقال می دهیم. (عددی که انتقال داده شود علامت آن عوض می شود)

(۲) عددهای مجهول با هم و عددهای معلوم را با هم جواب می دهیم.

(۳) حاصل عددهای معلوم را بر حاصل عددهای مجهول تقسیم می کنیم.

مثال: معادله های زیر را جواب دهید.

$$\begin{aligned} 2x + 3 &= -7 \\ &\quad -10 \\ 2x &= -7 - 3 \\ &\quad -10 \\ x &= \frac{-10}{2} = -5 \\ x &= -5 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} -6 + x &= 2x + 5 \\ &\quad -x \quad 11 \\ x - 2x &= 5 + 6 \\ &\quad 11 \\ x &= \frac{11}{-1} = -11 \\ x &= -11 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 4(x - 2) &= 2x \\ 4x - 8 &= 2x \\ &\quad 2x \\ 4x - 2x &= 8 \\ &\quad 8 \\ x &= \frac{8}{2} = 4 \Rightarrow x = 4 \end{aligned}$$

نکته: در معادلات کسری دو طرف معادله را در (ک.م.م) مخرج ها ضرب کرده تا تبدیل به معادله معمولی شود.

$$-\frac{1}{2}x + \frac{3}{4} = \frac{5}{6} \Rightarrow 12 \times \left(-\frac{1}{2}x + \frac{3}{4}\right) = \left(\frac{5}{6}\right) \times 12 \Rightarrow -6x + 9 = 10 \Rightarrow -6x = 1 \Rightarrow x = -\frac{1}{6}$$

[۲ و ۴ و ۶] = ۱۲ (ک.م.م) مخرج ها

نکته: سه عدد متوالی را به صورت $(x+1, x, x+2)$ و سه عدد فرد یا زوج متوالی را به صورت $(x+4, x+2, x)$ نمایش

می دهیم.

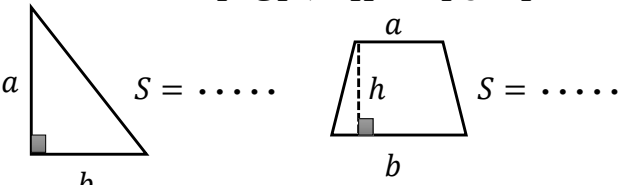
مثال: مجموع سه عدد زوج متوالی ۶۰ شده است. عدد بزرگتر چند است؟

$$x + (x + 2) + (x + 4) = 60 \Rightarrow 3x + 6 = 60 \Rightarrow 3x = 54 \Rightarrow x = 18 \Rightarrow \{18, 20, 22\}$$

مثال: به پنج برابر عددی هشت واحد اضافه کرده ایم حاصل از قرینه دو برابر آن عدد شش واحد کمتر است آن عدد چند است؟

$$5x + 8 = -2x - 6 \Rightarrow 5x + 2x = -6 - 8 \Rightarrow 7x = -14 \Rightarrow x = -2$$

آن عدد $x = -2$

سؤالات	ردیف	سؤالات	ردیف										
<p>مساحت هر شکل را به صورت جبری بنویسید.</p> <p>$S = \dots\dots$ $S = \dots\dots$</p>	۷	<p>عبارتهای جبری زیر را ساده کنید.</p> <p>الف) $xy + 3x(x - 4y) + 12xy - 6 =$</p> <p>ب) $(a - 3b)(4a + b) =$</p> <p>ج) $(a - b)^2 =$</p>	۱										
<p>نشان دهید مجموع عدد زوج با عدد فرد، عددی فرد می شود.</p>	۸	<p>مقدار عددی را به ازای مقادیر داده شده به دست آورید.</p> <p>$3x^2y - 2y + 7$ ($x = 2$ و $y = -3$)</p>	۲										
<p>اگر طول و عرض و ارتفاع یک مکعب مستطیل به ترتیب a و b و c باشد.</p> <p>الف) مساحت کل مکعب را صورت جبری بنویسید.</p> <p>ب) اگر $a = 4$ و $b = 2$ و $c = 3$ باشد مساحت کل را به دست آورید.</p>	۹	<p>جدول زیر را کامل کنید. (با راه حل)</p> <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>x</td> <td>y</td> </tr> <tr> <td>-4</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>0</td> </tr> <tr> <td></td> <td>3</td> </tr> </table> <p>$y = 2x - 7$</p>	x	y	-4		2			0		3	۳
x	y												
-4													
2													
	0												
	3												
<p>الف) گسترده عبارتهای زیر را بنویسید.</p> <p>$2345 = \overline{xyz} =$</p> <p>ب) اختلاف $\overline{ab}$ را با مقلوب آن را به دست آورده و عبارت ساده کنید.</p>	۱۰	<p>با توجه به شکل یک تساوی جبری بنویسید.</p> <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td></td> <td>b</td> <td>c</td> <td>d</td> </tr> <tr> <td>a</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		b	c	d	a				۴		
	b	c	d										
a													
<p>از هفت برابر عددی نه واحد کم کرده ایم حاصل سه واحد بیشتر از آن عدد شده است. آن عدد چند است؟</p>	۱۱	<p>عبارت های زیر را به ضرب تبدیل کنید.</p> <p>الف) $xyz - 5y =$</p> <p>ب) $24a^2b^3 + 16a^3b^2 =$</p> <p>ج) $\frac{a^2b - b}{2a^2 - 2} =$</p>	۵										
<p>مجموع ۵ عدد فرد متوالی ۱۷۵ شده است عدد کوچکتر چند است.</p>	۱۲	<p>معادله های زیر را حل کنید.</p> <p>الف) $4x - 4 = 2(x + 3)$</p> <p>ب) $\frac{x + 3}{4} = \frac{x + 1}{2}$</p>	۶										

الف) $-4xy + 3x^2 - 12xy + 12xy = -4xy + 3x^2$ (1)

ب) $(a-3b)(4a+b) = 4a^2 + ab - 12ab - 3b^2 = 4a^2 - 11ab - 3b^2$

ج) $(a-b)(a-b) = a^2 - ab - ba + b^2 = a^2 - 2ab + b^2$

$3 \left(\frac{4}{x} \right) (-3) - 2 \left(\frac{4}{x} \right) + 7 = -\frac{36}{x} + \frac{8}{x} + 7 = -\frac{28}{x} + 7$ (2)

x	-4	2	$\frac{4}{x}$	5
y	-15	-3	0	3

$y = 2 \left(\frac{4}{x} \right) - v = -15 \quad \left| \quad 2x - v = 0 \Rightarrow x = \frac{v}{2} \right.$ (3)
 $y = 2 \left(\frac{4}{x} \right) - v = -3 \quad \left| \quad 2x - v = 3 \Rightarrow x = \frac{v+3}{2} \right.$

(b+c+d)			
b	c	d	
a	$s_1 = ab$	$s_2 = ac$	$s_3 = ad$

$a(b+c+d) = ab + ac + ad$ (4)
 دقت: $s_1 = ab, s_2 = ac, s_3 = ad$

الف) $y(xz - 5)$ ب) $8a^2b^2(2b+2a)$ (5)

ج) $\frac{b(a^2-1)}{2(a^2-1)} = \frac{b}{2}$ @riaziat789

الف) $4x - 4 = 2x + 6 \Rightarrow 4x - 2x = 4 + 6 \Rightarrow x = 5$ (6)

ب) $2(x+3) = 4(x+1) \Rightarrow 2x+6 = 4x+4 \Rightarrow -2x = -2 \Rightarrow x = 1$

مساحت $S = \frac{ارتفاع \times ارضاء}{2} = \frac{a \times b}{2} = \frac{ab}{2}$ و $S = \frac{ارتفاع \times (مجموع دو ضلع)}{2} = \frac{(a+b) \times h}{2}$ (7)

$(2m) + (2n-1) = 2(m+n) - 1 = 2a - 1$ عدد فرد (8)

مساحت $S = 2ab + 2ac + 2bc$ $S = 2 \left(\frac{4}{16} \right) + 2 \left(\frac{4}{24} \right) + 2 \left(\frac{4}{12} \right) = 5/3$ (9)

الف) $2345 = 2000 + 300 + 40 + 5$ $xyz = 100x + 10y + z$ (10)

ب) $\overline{ab} - \overline{ba} = (10a+b) - (10b+a) = 9a - 9b = 9(a-b)$

$7x - 9 = x + 3$ عدد فرد نظر را x تشریح: (11)

$7x - x = 9 + 3$ $x = \frac{12}{6} = 2$

۱۲) عدد اول را x فرض $x + (x+2) + (x+4) + (x+6) + (x+8) = 175$
 کرده و حاصله اعداد فرز 2 واحد است. $5x + 20 = 175 \Rightarrow$

$$5x = 155 \Rightarrow x = \frac{155}{5} = 31 \leftarrow \text{اولین عدد فرز}$$

$$5 \text{ عدد فرز متوالی} = \{31, 33, 35, 37, 39\}$$

میکار

@riaziat789